

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 8.

V Gorici, dne 1. avgusta 1925.

Leto III.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno

10 ltr. — Posamezna številka 1 ltr.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.

::: Giovanni šte. 6., I. nadstr. :::

==== Ponatis je dovoljen s popolno navedbo vira. ====

PROČ Z BREZBRIŽNOSTJO!

Nekateri imajo navado, da nas le hvalijo, češ, kako smo pridni, vztrajni, budni, varčni, itd., previdno pa zamolčujejo naše napake, ki jih imamo več, kakor si sami mislimo. Taka hvala ni prava, ni zdrava, rodi kvarne posledice tudi na gospodarskem polju. Napake je treba razkriti, ker le tako jih odpravimo. Če pa boš le hvalil onega, o katerem veš, da ima to ali ono napako, mu delaš s tem le škodo.

Ena takih napak, ki je med nami precej razširjena in ki nam dosti škoduje, je naša brezbržnost in malomarnost. Koliko lepih prilik gre, rekel bi, skoro neopaženo mimo nas, ne da bi jih izkoristili ali vsaj skušali izkoristiti. In če tudi smo opozorjeni na nje, brezbržno skomignemo z ramami, češ, saj tako ni nič za nas. To ni prav, to je pogrešeno.

Spominjamo se na sledeči slučaj: Pred petimi leti je Zvezni kreditni zavod v Benetkah razpisal lepe nagrade za trgovska in industrijska podjetja, ki so na lastno pobudo začela po vojni obratovati ali obnovljati porušene obratovalne prostore. Oglasilo se je več prosilcev, a med vsemi le dve slovenski podjetji kljub temu, da so poučene osebe napravile živahno propagando za prigrasitev. Ko so se nagrade delile, sta obe naši podjetji dobili lepe tisočake, ki so jima prav prišli v tistih težkih časih. In še le sedaj so se začeli drugi brezbržneži vzbujati. Koliko jeze in brezpotrebni poti so potem napravili, a vse zaman, prepozno.

In pri napovedi vojne škode, ali niso tudi tukaj nekateri zamudili predpisani rok, in prišli ob hišo in še marsikaj drugega. Res, da je tukaj poleg

brezbržnosti prišla tudi prevelika trma posameznika do veljave.

In pri prošnjah za vojne pokojnine, invalidne podpore? Koliko se je tukaj zamudilo, koliko škode trpi le tukaj naše ljudstvo. In žalibog v večini slučajev po lastni krivdi, vsled svoje brezbržnosti.

In pri raznih davkih, davščinah in pristojbinah? Tudi tukaj nam naša brezbržnost škoduje.

Tako bi lahko naštevali naprej brezkonca in kraja, dokaze za našo brezbržnost in nje kvarne posledice.

Sedaj se zopet nudi našim gospodinjam in gospodarjem taka prilika, da lahko dokažejo svojo brezbržnost. Razpisane so nagrade za vzorno zgrajene svinjake, gnojišča, hleve, za vzorne pianšarske naprave, za izboljšanje planin itd. Zneski so precej lepi. Mnogo naših ljudi je, ki imajo vse pogoje za nakazilo teh nagrad in ki jih tudi dobijo, le ako se pravočasno oglasijo za nje. »Gospodarski vestnik« je o tem vprašanju natančno poročal in bo še. Priobčil je razpise nagrad, slike o vzornem gnojniku, danes prinaša vzorne načrte za svinjake, torej vse, kar je potrebno, da se naši gospodarji poučijo, kaj in kako jim je ravnati pri teh nagradah. Upati bi torej smeli, da se čim več naših ljudi priglasijo. A navdaja naš skrb, da pojde tudi ta prilika neopaženo mimo večine, ne da bi jo izrabili. Prirojena ali privrajena brezbržnost jim ne dovoli, da bi se potegnili za svojo korist. Za to pa vabimo vse razumnike, naj gredo ljudem pri tem na roko, naj jih spravijo iz škodljive malomarnosti in naj sploh delajo povsod na to, da brezbržnost in malomarnost izgine iz naših vrst.

Splošna gospodarska vprašanja

Hrvatln Ksist:

O ZAVAROVANJU.

O pojmu besede zavarovanje ni potrebno, da govorim, ker je pojmovanje tega izraza umljivo in dostopno našemu mišljenju. Navedem v kratkih potezah razvoj in ustroj zavarovanja v prvotni in sedanji obliki, kakor tudi navste o pravilnem zavarovanju.

Že v pradavnih časih so silile človeka različne nezgode k ukrepom, da se obvaruje predvidenih nesreč in njih posledic. Tako so se n. pr. zavarovali naši predniki proti mrazu s tem, da so si nabavili oblačila, domovanja; proti sovražnim napadom s tem, da so postavili svoja domovja na naravno zavarovane prostore, hišice svoje v močvirnate kraje, kasneje na visoke in skalnate hribe i. t. d. Vidimo torej, da se je zavaroval človek proti nezgodam že v predzgodovinskih časih in da se ni strašil in tudi ne branil različnih in trudapolnih del, da zavaruje sebe in svoje pred nezgodami.

Dandanes, ko je človeška civilizacija na jako visoki stopnji, opazamo, da se je ne le ohranilo to stremljenje človeka po obrambi, nego da se je isto razvilo na vseh poljih delovnega življenja. Vobče razločujemo dvoje vrst zavarovanja in to prvič samozavarovanje in drugič zavarovanje po drugih.

O samozavarovanju omenim le toliko, da se je ta prvotni način zavarovanja skoraj že opustil radi prevelikih stroškov oziroma izgub. To se pravi, gospodar, ki skrbi sam s svojimi sredstvi in pripomočki, da zavaruje in obvaruje nezgode svoje, utрпи večkrat manjšo škodo, nego ga je stala obramba.

Pod zavarovanjem po drugih mislim način zavarovanja, ki je dandanes običajen. Gospodar plača neko svoto drugemu, ki se obveže in ki je tudi zmožen plačati morebiti utrpelo škodo, proti kateri se je zavaroval gospodar pogodbenim potom.

Z izrazom »po drugih« mislim v pr-

vi vrsti zavarovalne zavode, katerih naloga obstoja v tem, da z izkupom nabranih zavarovalnih prispevkov odškodujejo ponesrečence. Prvotni namen takih ustanov je bil resnično nad vse vzvišen in blag, a dandanes uporablja se ta blagi namen pri skoraj vseh takih zavodih v spekulacijske svrhe. Premnogokrat prejme ponesrečenec od takih zavarovalnic namesto odškodnine, ki naj bi mu nadomestila izgubo, le malenkostno svoto; zato pa ima mnogo poti, izgube časa in tudi mnogo opravičene jeze.

Ako se vprašamo, kako je mogoče, da je krenila ta blagodejna ustanova na taka pota, moramo odgovoriti, da je vzrok temu toliko na strani zavarovancev, kakor tudi na strani zavarovalnic.

Vsak zavarovanec bi moral vedeti in tudi upoštevati dejstvo, da je pravi namen zavarovalnih družb nadomestiti po možnosti z denarjem resnično škodo, ki je nastala po nesreči; vedeti bi tudi moral, da zav. družbe izplačajo vso škodo, če je zavaroval isto v polni meri. Žalibog, da imamo premnogokrat tudi slučaje, ko zavarujejo posamezniki imetje svoje z dobičkanosnim namenom, a še večkrat, in rekel bi skoraj običajno zavarujejo ljudje svoje imetje, kar tje v en dan, ne da bi pomislili, kaj zavarujejo, za koliko in za kakšno dobo; jedino, za kar se zanimajo, je celotni letni prispevek, katerega imajo plačevati za zavarovanje.

Ta dva načina zavarovanja sta popolnoma zgrešena in to v prvem slučaju, ko zavaruje posameznik imetje svoje z dobičkanosnim namenom, je grešil proti samemu sebi in proti sozavarovancem in to vsled razloga, da po udeistveni škodi osumi zavarovalni zavod zavarovanca, da se je zavaroval z slabim namenom. Vsled tega nastopi upravičeno ogorčenje zavarovalnic proti takim zavarovancem, katerim se navadno slabi namen dokazati ne more in zavarovalnica trpi škodo. Posledice tega so pa hujše nego, si jih predstavljamo. (Dalje.)

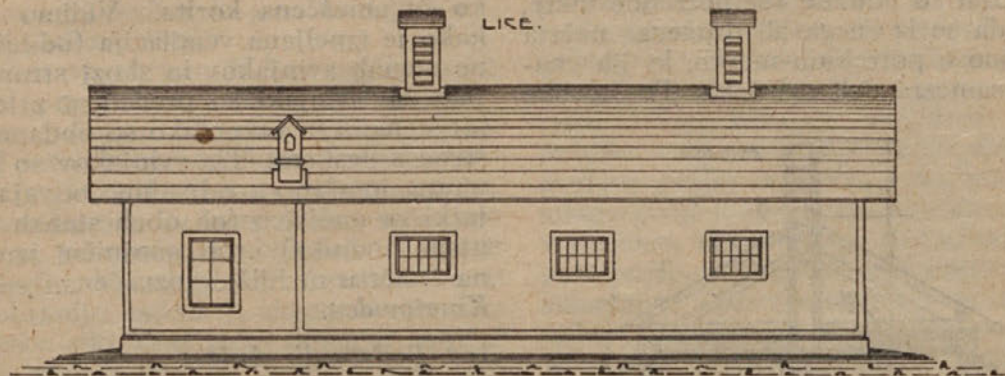
Ž i v i n o r e j a

—n.:

VZORNI NAČRT ZA SVINJAKE.

Sedaj so razpisani natečaji nagrad za vzorno zgrajene hleve, svinjake in gnojnike. Na mestu je, da objavimo vsaj splošna navodila, kakšne naj bodo grad

be, za katere so razpisane nagrade. V šesti številki smo prinesli sliko umno zgrajenega gnojišča, danes pa prinašamo vzorne načrte za svinjake. O njih piše »Kmetovalec«, ki nam je z vsjo naklonjenostjo prepustil klišeeje v porabo, sledeče:

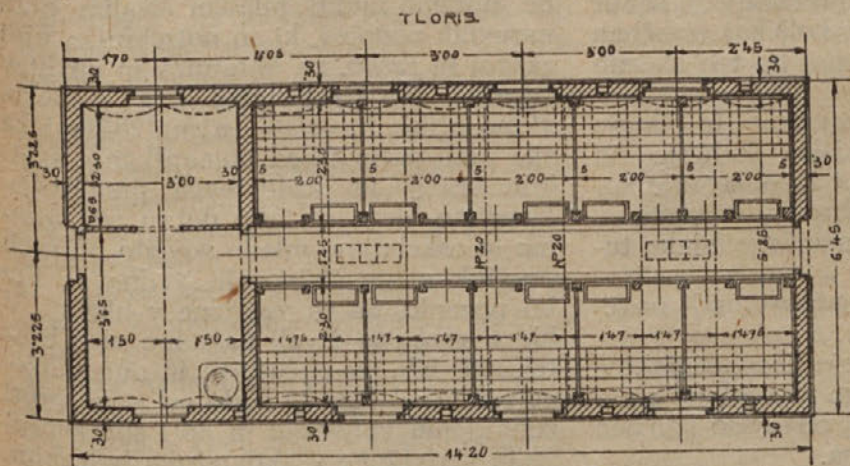

Slika 1. Vnanje lice svinjakov s kuhinjo na levi strani.

Za uspešno svinjerejo je treba poleg drugih pogojev tudi dobrih svinjakov. Ni res, da je za te živali dober vsak prostor, le da je pod streho. Svinjaki morajo biti zdravi, ako naj imamo srečo pri prasičih. Treba je, da so dovolj prostorni, dovolj zračni, dovolj svetli in dovolj gorki v zimskem času. Tudi je tre

ba, da so znotraj prav urejeni in opremljeni. Čim bolj omejujemo vso rejo na svinjake, tem bolj moramo gledati, da so svinjaki prav napravljeni, pa naj so že leseni ali pa zidani.

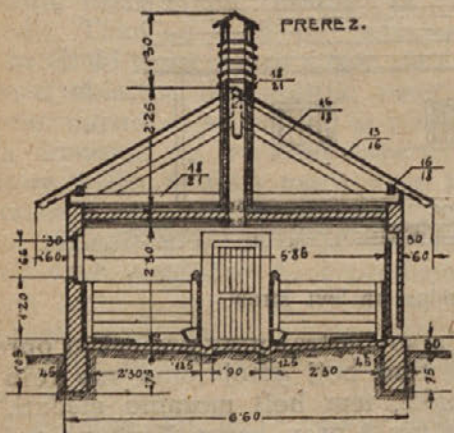
Pri nas je želeli, da se slabi svinjaki nadomeščajo z boljšimi, da svinjake po potrebi popravljamo in prezidavamo.

Slika 2. Tloris ali temeljni načrt svinjakov. — Na srednjem hodniku je označena lega dveh oddušnikov, ki sta izpeljana skozi strop. Na obeh stranskih stenah ležijo sredi med okni stenski oddušniki, na vsaki strani po štirje.

Marsikje imajo svinjaki danes tudi tako slabo lego, da jih kaže premestiti na drug bolj prikladen prostor.

Na željo raznih strank prinašamo danes načrte za zidane svinjake, kakor se priporočajo za mnoge naše razmere. Iz teh načrtov se dajo posneti vsi potrebni podatki za večje in manjše svinjake. Načrti so izdelani v merilu 1:150, to se pravi, da pomeni 1 cm na papirju 150 cm ali 1.50 m v resnici ali v naravi. Načrtom so dodane vse potrebne mere, tako da se iz enega ali drugega načrta poučimo o potrebnih merah, ki jih imajo posamezni deli svinjaka. Te številke

Slika 3. Poprečni prerez svinjakov. — Iz podobe je povzeti, da so stene obite z deskami. Leseni plohi leže tudi po tleh do srede svinjakov.

veljajo seveda v obče in se v posameznih slučajih lahko izpremenijo, kakor nanaša potreba. Vsak količkaj izvežban zidar se bo lahko ravnal po teh načrtih in teh merah.

Ti svinjaki so *dvovrstni* in imajo spredaj posebno svinjsko kuhinjo in njej nasproti malo klet za odlaganje korenstva in drugih krmil. Namesto v dveh vrstah delamo manjše svinjake tudi samo v eni vrsti.

V pojasnilo teh načrtov bodi povedano sledeče:

Slika 1. kaže vnanje lice svinjakov. Na tej sliki vidimo lego in velikost oken in lego oddušnikov, ki odvajajo izprijen zrak skozi sredo stropa.

Slika 2. kaže temeljni načrt svinjakov. Iz tega načrta vidimo, da ležijo svinjaki v dveh vrstah s hodnikom po sredi. Ob hodniku so korita in vrata posameznih svinjakov. Na levi strani načrta ležita kuhinja in klet. Iz načrta je posneti med drugim tudi lego oddušnikov (prezračil) v stenah svinjakov.

Slika 3. nam kaže svinjake v poprečnem prerezu. Tukaj vidimo, kako ležijo tla proti hodniku na sredi in kako so umeščena korita. Vidimo tudi, kako je izpeljana ventilacija (oddušniki) po stenah svinjakov in skozi strop. Posamezni svinjaki so predeljeni z lesenimi stenami in ravnotako so obdane tudi stene z deskami. Tla svinjakov so betonirana in visijo z odprtimi odvajalnimi jarki za gnojnico (ob obeh stenah srednjega hodnika) proti gnojnični jami, ki na načrtu ni bližje označena. — Po Kmetovalcu.

Ing. Podgornik Anton:

GOVEDOREJA IN PAŠA.

Brez paše si ne moremo misliti prave in uspešne govedoreje. Ako že nimamo pašnikov za vso plemensko govejo živino, je neizogibno potrebno, da pride vsaj mlado plemensko govedo v dobi svojega glavnega razvoja in rašče na pašo. Res je, da se da tudi v hlevu vzrejati mlada goveja živina, toda takšna hlevska vzreja ni nikdar prava. V hlevu ne moremo nuditi mladim živalim onih naravnih pogojev, ki so potrebni za njihov razvoj in raščo, za ohranitev in utrditev zdravja. Če žival stalno biva v hlevu, vidno ošibi in oslabi niena življenjska sila pred vsem vsled pomanjkanja svetlobe zraka in zadostnega pregibanja. Uredimo hleve še tako dobro ter krmimo in oskrbujemo mlado govedo po vseh pravih umne živinoreje, vedno se jim bo poznalo, da so vzrejene v hlevu. V hlevu vzrejene živali navadno niso brez telesnih hib, so občutljive in omehkuzene ter vsled tega le malo odporne proti zunanemu vplivanju in bolj sprejemljive in podvržene vsakovrstnim boleznim.

V hlevu torej ni mogoče vzrediti zdravih, utrjenih in lepo razvitih živali, ker manjkajo v to prej omenjeni pogoji. Vsak pravi živinorejec in gospodar pa gleda zlasti na to, da ima v hlevu pred vsemu zdravo in utrjeno govejo živino, ker le od takšne more pričakovati, da mu bo donasala čim večjih dohodkov in kljubovala boleznim in drugim neprilikom. Rediti nezdrave ali bolehave živali, se pravi, zapravljati krmo in se odpovedati polnemu dohodku, ki ga nam lahko donasajo zdrave živali.

Zdravo, utrjeno in lepo zraščeno govedo je mogoče vzrediti le na dobro urejenem pašniku. Tamkaj imajo živali pred vsem dvojce: svetlobo in zrak. Svetloba je vir življenja in potrebna za ohranitev zdravja. Solnčni žarki uničujejo mnoge povzročitelje bolezni — razne bakterije. V zaduhlem in temnem hlevu pa ohranijo bakteriji dolgo svojo življenjsko silo. Čim jače delujejo solnčni žarki neposredno na živalsko telo, tem več rdečih krvnih telesc je v krvi. Torej vplivajo solnčni žarki ugodno na sestavo krvi. Popolno pomanjkanje solnčne svetlobe pa povzroča bledico. Kako vpliva čisti in sveži zrak na paši na živino, ve dobro vsakdo, ki pozna zaduhli hlevski zrak, v katerem se nabirajo razne škodljive snovi pri razkrajanju hlevskega gnoja, gnojnice itd. Vse te snovi pa stalno kvarijo hlevski zrak, iz katerega jih tudi z dobrimi prezračevalnimi napravami ne moremo popolnoma odpraviti. Kakor hitro pa morejo že mlade živali v najvažnejši dobi svojega razvoja in rašče pogrešati neposredno solnčno svetlobo in sveži zrak, se ne smemo nikakor čuditi, če postanejo takšne živali šibke, bolehave, slabe izkoriščevalke krme in se izprevržejo tudi v svojih pasemskih lastnostih.

Dalekosežnega pomena je za mlado govejo živino tudi pregibanje, ki ga ji nudi v polni meri zopet le pašnik. Skušaj se sicer nadomestiti pregibanje živine na paši s pregibanjem živine v tekališču poleg hleva. Toda tudi z dovolj obširnimi tekališčem ne dosežemo nikdar istega,

kakor na pašniku, kjer je žival bolj prosta in je prisiljena si iskati sama hrane. S tem pa je tudi prisiljena se zadostno gibati, česar pa s tekališčem ne dosežemo. Žival je sicer v tekališču morda dovolj na zraku in solncu, toda ne giblje se dovolj.

Ugodno vpliva na zdravje in razvoj živali tudi prehranjevanje s pašo. Sočna, mlada paša vzbuja po svojih vonjavah snoveh tek in prebavo. Vsled obilnih lahko prebavljivih beljakovin in rudnijskih snovi, ki so v paši, se telo izredno okrepi in postane odporno. Če je mlado govedo res kaj trpelo in postalo mršavo morda vsled pičlega zimskega krmljenja, se na pašniku v par tednih popravi; dlaka mu postane gladka in svetla. S pašo dobi mlada žival v svoje telo hranilnih snovi v takšnem razmerju, v kakoršnjem jih potrebuje. Pri najbujnejši paši ne postane žival tako vampasta in ne dobi vsečega trebuha, kakor to lahko opazujemo pri hlevskem obilem krmljenju. Ako živali v hlevu dobro krmimo, postanejo sicer včasih bolj povitega in okroglega telesa nego živali na paši. Vendar pa ne povzročajo višje telesne teže hlevske živine morda močnejše in gostejše kosti ter bolj krepke in napete mišice, temveč edino le večja množina vode v staničevju in obilnejše nastavljena tolišča ali mast. Mlado govedo potrebuje redilne in posebno beljakovinate hrane. Pri takšni hrani pa se mora obenem pridružiti na krmila, ki jih v največji meri pridružimo v lastnem gospodarstvu. Tudi to se da najlažje doseči na pašniku, ker paša najbolj odgovarja taki zahtevi. V hlevu pa ne moremo niti približno nuditi mladi živali tako sestavljene in tečne krme, kakoršna je prav paša.

Res se dogodi, da živali na pašniku tudi pri dobri paši ne uspevajo, ne pridobijo na teži in ostanejo mršave. To pa kaže, da dotične živali niso zdrave. Na paši je torej omogočena tudi odbira živali z ozirom na zdravje. Vse mlade živali, ki niso popolnoma zdrave in odporne, se lahko na paši izločijo. Ko postavimo po končani paši mlado živino v

hlev, smo gotovi, da je to le zdrava živina. Ako se mora eno ali več glav mlade živine izključiti med pašo, je to še vedno manjša izguba, kakor pa če bi se moralo to pozneje zgoditi, ko je žival morda že porabila mnogo krme in povzročila druge stroške. Nasprotno pa lahko tudi opazujemo, da živali, ki se v hlevu niso mogle prav nič razviti, da začnejo na paši čez nekaj časa naenkrat lepo in normalno rasti. To je nam znamenje, da so živali z naravno prehrano in oskrbo na paši prebolele to ali ono bolezen, za katero so bolele v hlevu.

Pašnik in paša je za vzrejo mlade goveje živine, posebno takšne, ki je namenjena za plemo, nekaj neobhodno potrebnega. Le na pašniku se okrepi zdravje in odpornost živali. Izboljša se telesnost, zviša dobičkanost in pospešuje rodovitnost. Pri mlečnih plemenskih kravah, ki hodijo redno na pašo, se dvigne mlečnost in dobrotta mleka, olajša otelitev. Pašnja živine, nam prihrani tudi obilo dela in sploh poceni vso rejo.

Nadzornik Klavžar Milton:

STAN.

Stan služi v stanovanje pastirju in v izdelovanje in hranitev sira in drugih mlečnih izdelkov. Navadno obstoji stan iz dveh prostorov: iz kuhinje in iz kleti, v kateri se hranita sir in skuta.

Redkokedaj pa odgovarjajo ti prostori svojemu namenu. Pred vsem nudijo le malo varstva pred mrazom in drugimi vremenskimi neprilikami, ker so slabo zidani. Tla v kuhinji so navadno iz zemlje, niso poravnana in so umazana in blatna. Ognjišče je napravljeno v tleh, v kakem kotu kuhinje in je obdano s kamenjem ali z nizkim, spredaj odprtim zidičem. Na takih ognjiščih se porabi veliko kuriva, ker se po nepotrebnem poizgublja veliko gorkote. Ob steni, od tal nekoliko vzvišena, se nahajajo revna ležišča pastirjev.

Tudi kleti so v obče slabe, vlažne, brez zraka in brez syetlobe. Pri takih razmerah trpijo ljudje in trpi sir.

Seveda ne moremo zahtevati, da se stani preuredijo od danes do jutri; pač pa se da napraviti kaka koristna poprava, ne da bi bilo čakati, da se stan posuje. Tako n. pr. popravimo lahko tla s tem, da jih tlakamo s kamenitimi ploščami ali s tesno zloženimi kameni. Ako napravimo tlak še nekoliko višje, si olajšamo čiščenje, ker se tekočine bolje odteka; s snago pa preprečimo škodljiva izhlapevanja, ki kvarijo sir.

S tem, da zapremo ognjišče tudi od spredaj, prihranimo veliko drv, ker izkoristimo bolje njih gorkoto.

Marsikateremu planšarju, ki ima veliko drv na planini, se zdi smešno, ako sliši govoriti o varčenju s kurivom. Drugače pa misli planšar, ki je prisiljen varčiti s kurivom, ker nima zadosti drv ali ker je gozd zelo oddaljen od planine; on je prepričan, da je boljše izkoriščanje in s tem združena manjša poraba drv zelo važna zadeva, ki bi jo moral upoštevati tudi planšar, ki ima zadosti drv, ker si prihrani z varčenjem vsaj trud prenašanja. Razun tega se na dobro zidanem ognjišču enakomernejše segreva mleko in kuha sirilo.

Večkrat smo slišali sledeči ugovor: ako je ognjišče zaprto, se ne morejo okoli njega greti in sušiti pastirji, ki se včasih vračajo premrznjeni in mokri s paše. V takih slučajih pa si pomagajo lahko pastirji na ta način, da odpro železna vrata in da nekoliko bolje zanetijo.

Tudi poprave oken v kuhinji in v kleti bi koristile v zdravstvenem oziru.

Kedar bomo prisiljeni stan prenaraditi, ne prenavljajmo ga z vsemi prejšnjimi napakami, marveč napravimo ga bolj obširnega, bolj zračnega in oskrbimo ga z vsem, kar bi zamoglo napraviti ljudem prebivanje prijetnejše in ki bi olajšalo sirarska dela.

Nikomur ne hodi na misel, da bi napravil na planinah drage zgradbe; vendar se poplačajo neobhodno potrebni stroški vedno z boljšimi izdelki.

Rabite OREHOVE TROPINE, najcenejše močno krmilo!

VRANIČNI PRISAD ALI SNETLJAJ.

Vranični prisad, ali kakor mu pravijo na sploh, snetljaj, je jako nevarna živinska kuga. Pojavi se hitro, je združena s hudo groznico in konča skoraj vedno s smrtnim izidom. Napada v prvi vrsti govejo živino, potem konje, ovce, divje prežvekovalce, dalje tudi ljudi, prašiče, pse, mačke, kunce, miši, podgane in perotnistvo. Nobena kuga ni nevarna tolikim živalim, kakor ta. Goveda, konji, ovce in koze se nalezejo bacilov iz okuženih tal oziroma zastrupljenih luž, dočim se okužijo ljudje, prašiči, psi itd. z zauživanjem mleka in mesa obolele živine. Človek se lahko zastrupi tudi pri odiranju poginjene živali, posebno ako ima kaksno rano, v katero zaide z lahkoto kri mrhovine. Tudi čevlji iz kože živinčeta, ki je poginilo za vraničnim prisadom, so nevarni. Seveda so tudi muhe, ki pridejo z ostanki crknjene živali v dotiko, jako nevarne, ker prav z lahkoto okužijo človeka. Dognano je, da pogine 80 do 95% po tej boleznj napadenih živali. Ta bolezen pa ne nastopa tako gosto in v takem obsegu, kakor parkljevka ali sliňavka, ampak se loti dveh ali treh živinčet, ki so na katerikoli način, s travo ali vodo spravile bacile vase. Pojavlja se ta bolezen najrajši v vročih poletnih dneh.

Vranični prisad ima glede hitrosti trojno obliko: prehitro, hitro in bolj počasno.

V prehitrih slučajih nastopi smrt hipoma, brez nikakih predznamenj. Žival se še vedno dobro počuti, a kar naenkrat začne težko sopsti, omahovati, rjoveti, moli jezik iz gobca in se krčevito tresje. Hipoma pade na tla, brca pol do dve minuti in konec je je. Konj vozi, naenkrat postoji, težko zaduha, telebne na tla in po njem je. Zvečer zapreš zdravo žival v hlev, zjutraj jo najdeš mrtvo in že mrzlo. V takih slučajih udari kri ali krvava pena na usta, nos, zadnjico in sramnico.

Druga, hitra oblika se loteva najraje goved in konj. Živinče se začne

tresti po vsem životu, toda kmalu ga začne kuhati vročina (41 do 42 stopinj C); koža je zdaj hladna, zdaj vroča. Žival preneha jesti in prežvekovati; hitro in težko sope, je zdaj omamljena, zdaj se vede kakor nora. Kravam sahanne mleko od ure do ure, proti koncu pa usahne. Zmehčano blato je često krvavo. Tako tudi scalnica. Na usta in nos udarijo včasih krvave pene. Čez 90% obolele živine pocepa v nekoliko urah ali v 1 do 2 dneh.

Pri počasnem vraničnem prisadu se opazijo poleg prej naštetih znakov na vratu, trebuhu, stegnih, jeziku, oziroma v danki sprva vroče in močno boleče otekline, ki se kasneje ohladijo in postanejo manj boleče. Bule niso šumeče, ampak testenasto vodenične. Semtertja postanejo od sredine rjave (snetive), in ko pretečejo, teče iz njih črna, s krvjo pomešana nesnažna tekočina. Včasih izpadejo celi snetivi kožni kosci, kar povzroči grde rane. Ta vrsta prisada traja 6 do 7 dni; živinozdravnik ga more včasih ozdraviti.

Vsled prisada poginjeno živinče začne kmalu gniti, smrdeti in se hitro napne. Po črevih, mrežici itd. se vidijo krvne pikice in pegice. V srcu večjih živali ni kri sesedena, ampak gosta in črna. Vranica je izredno (trikrat tudi šestkrat) povečana in sicer po dolgosti, širokosti in debelosti. Barve je črnordečkaste. Včasj je počena; njena vsebina je gosta, napol tekoča in črna.

Meso, kri, scalnica, blato in sploh vsj odpadki in ostanki na vraničnem prisadu obolele oziroma poginjene živali so polni bacilov, so strup ljudem in živalim. Kužnina vraničnega prisada je najtrpežnejša izmed vseh vrst kužil. Obdrži se tudi izven živalskega telesa dolgo časa tudi po več let živa in strupena. Najbolj ji prija vlaga. Če se vsrka kri, scalnica itd. okuženega živinčeta v vlažno zemljo, v travnike ali pašnike, postanejo ti strupeni, ker se držijo v njih bacili vraničnega prisada. Živina, ki se pase po takih travnikih ali ki dobi seno

z njih, se lahko okuži tudi po več letih. Radi tega je nujno potrebno, da se vsi ostanki za vraničnim prisadom poginjenе živine globoko zakopljejo ali pa, kar je še boljše, popolnoma sežgejo. Preplitvo pokopavanje razširja kugo. Okužene hleve in vse, kar je prišlo z obolelo živaljo v dotiko, pa je treba dobro razkužiti, kakor naroči živinozdravnik.

»VOLČIČ«.

Ako postane koža pri goveji živini nekoliko manj gibčna in trda, pravijo naši govedorejci, da ima žival volčič. Ako nabereмо tako kožo v gubo, čutimo pod prsti, da je koža bolj groba in manj prožna, kakor po navadi. Ta pojav označa vsak govedorejec za oni prosluli volčič, ki pa v resnici ni nič drugega, nego to, da so spodnje plasti kože slabše prekrvljene. Ta pojav pa ima le redko svoj izvor v kožnih boleznih. Ako govedo nič ne čistimo, ako pustimo živino brez strehe na planinah skozi celo poletje, se prav lahko dogodi, da postane koža manj gibčna in manj prožna. Največkrat pa je »volčiča« krija slabokrvnost pri govedu sploh. Ta bolezen se pojavlja navadno bolj pri suhih in betežnih kravah. Po navadi je znak kakih nepravilnosti v notranjih delih telesa. Ako odstranimo notranji vzrok, izgine tudi »volčič«.

Dati natančna navodila, kako naj se te notranje obolezlosti v vsakem slučaju zdravijo, je tu nemogoče. Tudi so nekatere teh bolezni sploh neozdravljive. Če opazi govedorejec, da je koža kakšne njegove živali manj gibčna, kakor običajni, naj ukrene to-le:

Poskrbi naj za dobro negovanje kože. Daje naj živali boljše krmo in dnevno po eno pest karlovarške soli. Daje naj živali dnevno tudi po eno žličko klajnega apna, ki se dobi pri Slov. kmetijskem društvu v Gorici. Kožo naj dnevno drgne s kako oljnato snovjo. Potom črgnjenja dosežemo namreč, da se dotični del kože bolje prekrvi. In na ta način preženemo namišljenega volčiča, ako bi ne žival bolehal na kaki drugi

notranji bolezni, kar pa mora ugotoviti le živinozdravnik.

P. A.:

KRVOMOK ALI SCANJE KRVÍ.

Letošnje poletje je na tolminskih planinskih pašnikih poginilo več glav goveje živine radi krvomoka ali scanja krvi (piroplazmoza). O postanku, vzroku in zdravljenju te bolezni piše Dr. E. Kirstein sledeče:

Vsled hoje živine na pašo v gozdu ali na vlažen travnik ali pašnik postane scalnica (seč) živine včasih vinskiordečerjava do temnordečerjava in kislá ter se peni. Žival dobi močno mrzlico (41 do 42° C) in srce vedno bolj močno bije. Žival tudi hitro shujša. Mlečne živali zgubijo mleko. Sluznice postanejo blede, smrček postane suh, dlaka začne strčati in se ježiti. Po 4 do 7 dneh zgubi žival mrzlico, toda kljub temu je med tem časom lahko že tako oslabela, da pogine. Posebno obstoji ta nevarnost za starejše in slabo rejene živali, manj za mlado in krepko govedo in teleta. Mleko za to boleznijo obolelih mlečnih živali je mestoma rumenkasto in grenkega okusa. Bolezen se prenaša.

Bolezen povzročá majhno v krvi živeče hruškasto bitje (piroplazma), ki je ni mogoče spoznati s prostim očesom, temveč le pri prav močnem povečanju. To bitje živi skupno z navadnim klopom. Ob priliki, ko klop sesá živini kri, se prenese povzročitelj krvomoka ali scanja krvi na živino. Klopi pridejo na živalsko kožo, ko se žival smuče na paši ob pašnih rastlinah, na katerih so klopi. Ti se posebno radi naselijo in vsesajo v kožo zadaj med obema stegnoma in pod repom na vimenu in pod trebuhom. Splošno je znano, da dobijo psi na enak način klope. Rastline pa ne povzročajo te bolezni, kakor se je to prej vedno mislilo.

Pred vsem odstranjujemo skrbno raz živino klope in zmivajmo živino s 3 odstotno kreolinovo, lizofornovo ali septanovo raztopino, da uničimo še morda na koži zaostale krvne zajedavce. Po Kragez

rudu je priporočljivo vbrizgati 100 do 500 cm^3 eno odstotne formalinove raztopine v krvne žile. Učinek tega vbrizganja podpiramo, ako damo bolni živali notranje 10 cm^3 formalinove raztopine na 100 cm^3 vinskega cveta ali špirta in na 500 cm^3 vode. Od te raztopine dajemo živali vsako uro 15 cm^3 (eno veliko žlico) toliko časa, dokler ne postane scalnica bolj svetla. Tudi močna doza (okrog 15 gramov) kinina z encianom, kar je dajati

zgodaj zjutraj, se je izkazala učinkovita. Kjer so po pašnikih klopi naseljeni, se priporoča pasti ovce eno leto. Ovce so se namreč izkazale za to bolezen skoraj nedostopne, vsled česar krvni zajedavec pogine radi glada in zmrzne.

Kjerkoli in kakor hitro se ta bolezen pojavi pri goveji živini, je najboljšje, da se nemudoma obrnemo do veččega živinozdravnika in se pri zdravljenju ravnamo po njegovih nasvetih.

Mlekarstvo

C. T.:

ZAKAJ VPLIVA DOMAČE SIRIŠČE SLABO NA SIR?

Pri nas na Tolminskem, Kobariskem in Bovškem se uporablja pri izdelovanju domačega trdega sira poleg umetnega ali tovarniškega sirišča v precejšnji meri tudi domače sirišče. Za dobivanje domačega sirišča pripravljajo sirarji, ali tudi gospodarji sami kot člani domačih siraren, siriščiške (četrti del želodca prežvekovalcev) od svojih zaklanih, za meso prodanih telet, kozjih in ovčjih jagnet na poseben, nič kaj priporočljiv način. Neposredno pred zakolom pustijo, da se tele kolikor mogoče dobro nasosa mleka. To pa vsled tega, da dobijo po zakolu teleta siriščenik, v katerem je kolikor mogoče več zgoščenega mleka, ki ga nazivajo »glezice«. Pri vsem siriščeniku imajo za nje največjo vrednost ravno te glezice, ker menijo, da je v njih samih največ onih snovi, ki povzročijo pri sirjenju zgoščenje ali sesirjenje mleka. Ko zaklani živali odvzamejo siriščenik, dodajo h glezicam v siriščeniku precejšnjo množino (včasih do $\frac{1}{2}$ kg ali tudi več) soli in približno ravno toliko mleka. Namesto navadnega naravnega mleka prilijejo ponekod v siriščenik mlezivo. Ko je siriščenik tako napolnjen, ga zvežejo in nato postavijo ali obesijo navadno v dimnik, kjer se močno posuši in okadi. Po pretoku gotove dobe se tako pripravljeni siriščenik začne uporabljati za na-

stavo in dobivanje sirišča za sirjenje mleka.

Glede tega načina pripravljanja siriščenikov je pred vsem treba omeniti, da je popolnoma napačno, ako se misli, da so le v glezicah siriščne snovi. Te pridejo v glezice iz siriščenikove sluznice, v kateri se tvorijo. V sluznici se tvori veliko več siriščnih snovi, nego jih je treba za zgoščenje mleka, ki ga tele more naenkrat posesati. Saj lahko zgostimo ali usrimo s siriščem iz dobro in pravilno pripravljenega telečjega siriščenika normalno 20 do 30 g mleka pri 35° C. Zato je samo ob sebi umevno, da je zadnje posesano in zgoščeno mleko v siriščeniku dobro prepojeno s sirišnimi snovmi, ker je pač siriščenik v stanu zgostiti veliko več mleka, kakor pa ga more enkrat poživiti dotična žival. Brezpomembno je tudi dodajanje soli in mleka, ker s tem nič ne zvišamo siriščne moči. Sol ima edino to dobro, da se vsa zmes v siriščeniku ohrani, ker brez soli bi se lahko usmradilo in segnilo, predno bi se v dimniku posušilo. Najbolj zgrešeno in napačno pa je, ako se dodaja mesto mleka mlezivo v siriščenik. Ker je mlezivo popolnoma drugače sestavljeno nego navadno mleko in ker vsebuje veliko takozvanih kolostralnih teles, ga ne smemo prinašati v sirarne. Še toliko manj bi se smelo rabiti mlezivo pri pripravljanju siriščenikov. Mlezivo lahko povzroči močno napihovanje, razpokanje in gnitje sirov.

S takšnim domačim siriščem ne pri-

dejo v sir samo sirišne in druge za razvoj in zorenje sira ugodne snovi, temveč tudi take, ki morejo siru naravnost škodovati in ga pokvariti. Da se v bodoče ne bodo zanašale z domačim siriščem iz slabo pripravljenih siriščnikov v sir razne napake in bolezni, je edino pametno in umestno, da se ne rabi pri izdelovanju sira takšno domače sirišče. Ni pa s tem rečeno, da naj se sploh opusti uporaba domačega sirišča. Ne, ravno nasprotno. Želeti je, da se tudi v bodoče uporablja domače sirišče, toda le takšno, ki ga dobimo iz dobrih in pravilno pripravljenih siriščnikov. Treba je le, da se vsi sirarji in članj siraren poprimejo onega pravičnega načina pripravljanja siriščnikov, ki je posebno običajen in razširjen po Švici na Predaljskem in Bavarskem. V teh deželah se izdelujejo najtežji emendolski siri. Za izdelovanje teh sirov uporab-

ljajo izključno le domače sirišče iz suhih telečjih siriščnikov. S tem dosežejo najlepše uspehe posebno glede razvitja očes ali luknjic, ki so značilna za emendolski sir in ki se upoštevajo v svetovni trgovini. Skoraj se lahko reče, da švicarski sirarji sploh ne poznajo umetnega sirišča v sirarnah, ker uporabljajo, ako le mogoče, vedno le domače. Le če se tu ali tam opaža kakšna bolezen pri domačem sirišču se poslužujejo pri nastavljanju domačega sirišča posebej v to svrho gojenih glivic ali čistih nasadov. Pripravljenje siriščnikov po švicarskem načinu je enostavno in je bil natančno opisan l. 1923 v 2. in 3. številki ter l. 1925 v 1. in 2. številki »Gospodarskega vestnika«. Sirarji in prizadeti članj siraren pripravljajte od sedaj dalje siriščnike le po takih danih navodilih v svrhu dobivanja dobrega domačega sirišča.

Čebelarstvo

Vodopivec Janko:

PROČ S TROTOVCII

Letošnje leto je bilo na sploh leto brez rojev, ali le malo rojev, kar odgovarja deževnemu in mrzlotnemu vremenu.

Roji z mladimi maticami so ostali v premnogih slučajih brez matice ker se jim je ta na eden ali drugi način zgubila. Posledica tega je bila, da je postal tak brezmatični panj trotovec. Ako mu nismo pravočasno dodali drugo mlado matico, ali še bolje oplojeno matico, je danes panj poln malih in večjih trotov. Čebele pa so se z izgojo teh ničvrednejšev docela izrabile. Tudi satovje se je s trotovinjo močno pokvarilo. Najboljše je, da se takšen panj odstrani. Da bi pričeli sedaj zdraviti tak zastaran, malo-vreden panj, bi bilo nespametno.

Da rešimo čebeljak še živih trotov je neobhodno potrebno, da jih pomastimo. To zamudno delo se nam gotovo izplača. Ako pustimo trote dalje

živeti v panju, so ti vedna nadlega čebelam, dokler jih čebele slednjič same ne pomečejo iz panjev. Nespametno bi bilo trotovsko zalego še nadalje pustiti čebelam v izgajanje. Od tega imajo čebele le mnogo brezpomembnega dela, a nič haska. Večkrat se povdarja, da je za tak panj s troti in obrabljenimi čebelami najenostavnejše zdravilo — brez milosti žveplo. Žveplo se nasuje na žrjavico v primerno posodico, pa se dene v trotovski panj in dobro zapre, da vse pogine. Satovje pa, zlasti pokvarjeno, se skuha. Seveda se čebelarju začetniku smili uničiti tudi tak panj. Ali pomisliti je treba, da celo pravilni, a šibki roji so v tem letnem času dvomljive vrednosti, kaj šele še taka trotovska stvarba.

Vsak čebelar bi se moral sedaj nemudoma prepričati ali so vse matice v redu v njegovih panjih in to že pred jesensko pašo, — tako da ho imel za to kolikor mogoče pravilne razmere v vsakem panju. Ta pregled spada med opravila, ki jih čebelar mora izvršiti.

Vodopivec Janko:

ŠKARJICA V ČEBELNJAKU.

O poletnem času zapazimo mnogo-krat škarjice v raznih špranjah in skri- vališčih panja. Ta živalica živi v družbi, da se ogreva, se hrani z raznim žužel- kami. Skriva se rada v razpoke panjev, kjer dobiva zavetje in toploto od čebel. Ponoči pa si išče hrane. Marsikateri čes- belar je res v strahu, ko zapazi v svojih panjih to živalico in je prepričan, da je

škarjica škodljiva njegovim čebelam. A temu ni tako!

Krog panjev se skrivajo ličinke in metulji voščenega molja, in te napada in žre škarjica. So nekateri kraji, kjer se pritepe veliko škarjic okrog panjev. Posledica temu je ta, da voščenih mol- ljev in njegovih gosenic črvičev ni do- biti, kar je čebelam le v korist. Vsled te- ga moramo smatrati škarjico za korist- no živalico v čebelnjaku.

Kletarstvo

Ušaj Just:

STROJI IN OPRAVA ZA TRGATEV.

V avgustu začne grozdje rumeneti in vinogradnik mora že misliti na trgatev. V prvi vrsti mora pregledati ves svoj inventar, ki ga bo rabil pri trgatvi, da bo vedel, kaj mora nakupiti in kaj popra- viti. Popravila je izvršiti čimprej, ker tik pred trgatvijo so vsi sodarji zaposleni. Torej ne odlašaj! Novih oprav nakupo- vati, se še tako ne mudi; ali vendar je bolje priskrbeti si jih prej, ker je več izbere.

K opravam, potrebnim za trgatev, spada: tehtnica za mošt, razna posoda za pobiranje grozdja, prevoz in vrenje, rezila za trganje, grozdni mlin, mreža za replanje, stiskalnica, toplomer za vrelno klet, vrelne pilike, rešeto za precejenje mošta, lij in druge manjše priprave.

Tehtnica za mošt je najprej po- trebna, ker z njo nadzorujemo zorenje grozdja. Z njo torej merimo, kako na- preduje sladkost grozdja od časa do ča- sa. Istotako zmerimo mošt ob trgatvi, čim smo ga zmastili. Iz števila stopinj, ki jih tedaj tehtnica pokaže, si lahko izračunamo približno poznejšo moč vina. Najbolj udomačena vinska tehtnica pri nas je Klosterneuburška moštna tehtni- ca. Ta tehtnica nam pove, koliko kg sladkorja se nahaja v sto kg mošta. Če dobljeno število s šest in pol pomnoži- mo in potem z deset podelimo, dobimo

približno število stopinj alkohola, ki jih bode imelo potem vino. Moštna tehtnica kaže le popolnoma pravilno, če ima mošt 16,5° C toplote. Za vsako stopinjo ma- nje je odšteti 1/10°, a nasprotno za vsa- ko stopinjo več pa prišteti 1/10°. Primer: tehtnica kaže 18, toplomer pa 22½° C. Razlika med 17,5 in 22½ je 5. V tem slučaju moramo torej prišteti 5/10° k številu 18. Nadalje kaže moštna tehtnica pravilno le v čistem moštu. Zato mora- mo mošt pred tehtanjem precediti skozi gosto cunjjo, ali boljše papir za filtriranje.

O potrebni posodi za pobiranje, prevoz in vrenje mošta, hočem le toliko reči, da bi moral imeti vsak trgalec po- leg večje posode še manjšo za odbiranje nezrelega in bolnega grozdja.

Od rezil za trganje grozdja so naj- bolj primerne posebne škarje, s kateri- mi je tudi olajšano čiščenje gnilih jagod. Pri trganju s temi škarjami, se grozd tu- di ne otrese in jagode radi tega ne od- padejo po tleh, kar se prav rado zgodi pri trganju s krivcem (fovčem). Nabava takih škarij je zelo priporočljiva, ker se radi gornje okolnosti že pri eni trgatvi večkrat izplačajo.

Radi snage in zdravstva bi se mora- lo splošno opustiti maščenje z nogami, zlastj pa brez nogavic iz gumija in v ta- ko globokih bednjih, kakor jih imamo pri nas. Na južnem Francoskem sicer tudi marsikje mastijo z nogami, ali to delajo v plitvih in širokih koritah, iz ka-

terih se takoj cedi izmaščen mošt. Maščenje z nogami ima to prednost, da se pod nogami ne zmastijo zelene jagode in ne poškoduje repelj. Najboljši grozdni mlinci so z železnimi in rifanimi valjarji, valjasti, ali pa koničaste oblike. Slednji so boljši, aji so veliko dražji. Eden valjarjev moza biti tako napravljen, da se ga da premikati po potrebi bliže ali daleč od drugega.

Mreža za repljanje bodi pocinkana in močna.

Stiskalnice so zelo drage. Marsikdo si zato kupi samo vijak in drugo si napravi sam doma. Pri tem se je ozirati na to, da se napravi koš stiskalnice rajši bolj širok, kakor visok. Kdor že ima železno stiskalnico, naj nje korito in drog do vijaka lakira z belim, proti kislini vstrajnim lakom.

Pri nakupu nove stiskalnice se je ozirati v prvi vrsti na kakovost izdelka. Ker slabo napravljene in cenene stiskalnice, se kmalu polomijo.

V vsako vrelo klet spada tudi toplomer, s katerim merimo toploto kleti in mošta, ker od toplote je odvisno boljše ali slabše kipeenje mošta.

Vsak napreden vinogradnik rabi kipeelne vehe, ki ne dopuščajo zunanjega zraku v sod, kjer kipi mošt.

Poleg poprave in morebitnega nakupa, navedenih priprav, je zelo potrebno tudi napraviti kaka posebno potrebna popravila v kleti, počistiti jo in jo pobeliti. Priden in skrben vinogradnik bo lahko marsikaj storil že v avgustu, le ne skrben in malovreden gospodar bo odlašal na zadnje dni pred trgatvijo. Takrat bo imel drugega, tekočega posla dovolj.

Sadjarstvo

Popravek! Članek „Ušaj Just: Cepljenje v oko ali okuliranje“ je v zadnji številki bil pomotoma uvrščen pod „Vinogradništvo“, dočim spada pod „Sadjarstvo“.

Državni upravitelj Kofol Franjo:

VZROKI NERODOVITNOSTI SADNEGA DREVJA.

(Konec.)

K 3. — Mlada pregloboko sajena drevesa naj se vnovič presadijo. Pri starejših drevesih pa moramo zemljo od debela odgrestiti tako, da pride koreninam vrat (korenjača) tik površine zemlje (med zemljo in svetlobo).

K 4. — Mlado drevje se mora večkrat zalivati zlasti v suhih letih in sicer ne samo pri saditvi, ampak tudi v poznejših letih. Nekateri sadjarji namečejo tudi po zimj kupe snega okoli drevja, tako se zalivanju vsaj spomladi izognejo; drevje vsled tega kaj dobro raste.

K 5. — V slabih, plitvih in kamenitih ali premokrih zemljah sadimo drevesca vedno v hribček. Navozi se v ta namen

2 do 3 m širok kup zemlje, ki je v sredini vsaj $\frac{1}{2}$ m visok, v katerega sredino se potem vsadi drevo. V skrajno slabem svetu pa je bolje, da zasadimo na tem mestu kanadsko topol (populus canadensis), ki že v 40 letih doraste v mogočno drevo; nje les je v papirni industriji jako čisan.

K 6. — Sadno drevje kot kulturne rastline moramo zadostno gnojiti s hlevskim gnojem, gnojnico ali kompostom (vsaj vsaka 4 leta), z umetnimi gnojili (vsako tretje leto) in apnom (vsako 6. do 8. leto). Drevesa, pri katerih cvetje odpada, je zalivati z gnojnico, posebno med cvetenjem.

K 7. — Vsak kraj naj ima svoj sortiment odbranih in najbolj odpornih vstrajnih ter rodovitnih vrst, posebno za odrpte in vetrovne lege, ki so neobčutljive vsikdar v cvetju in proti mrazu. Pripomniti je, da zaleže varstvo proti severnim, mrzlim vetrovom (burji) več, nego marsikatero pretirano strokovno šušmarjenje.

K 8. — Določijo naj se tudi obenem

sadne vrste (krajevni normalni sorti-menti) za boljše sadne lege, ki ne bodo odgovarjale samo domačim težnjam, temveč tudi trgovsko-gospodarskim zahtevam.

K 9. — Pravilna oskrba po saditvi, kakor naprava kolobarjev, kol, ograja, vzgoja krone v mladosti, potem morebitno pomlajevanje dreves se izplača; le tako dosežemo lepše in redne donose drevja.

K 10. — Pregosti in močno rastoči rodovitni nasadi naj se polagoma precepajo s šibko rastočimi vrstami. Ali pa naj se v skrajnem slučaju vsako drugo drevo odstrani. V preširokih nasadih naj se spopolnijo prazna mesta z novimi, mladimi drevesci.

K 11. — Bolezni in škodljivce je treba pravočasno in energično zatirati posebno v zimskem času, ko drevo miruje. Zimsko zatiranje škodljivcev je stokrat izdatnejše nego pomladansko ali celo poletno! Osebito, če obenem drevje obrežemo, očistimo in osnažimo ter šele potem z raznimi zatiralnimi sredstvi pokropimo in pobelimo.

K 12. — Z vsako poškodbo brstov ali plodnih vejic pri obiranju sadja, ali pa pri obrezovanju drevja, se zmanjšuje pridelek! Ker pa staro drevje večasih rodi drobno sadje, dá, polagoma sploh preneha roditi, naj se potem tako drevje pomladi tako, da se razredčijo starikave brsti in odžagajo prestare veje. Drevo požene potem vodene poganjke, ki jih deloma odstranimo, deloma pa obrežemo ter vzgojimo v nositelje plodnih vejic.

Poiščimo torej pravi vzrok nerodovitnosti drevesa in skušajmo ga odpraviti.

NAŠI SADJEREJCI V MASSO- LOMBARDO.

Govorili smo s prirediteljem, ki je naravno hvalil velik uspeh izleta, a imeli smo priliko slišati tudi mnenje dveh naših sadjerejcev, dveh veleuglednih mož, ki sta nam brez ovinkov izjavila, da sta bila nad vse prijetno preseneče-

na, ko sta videla vzorne sadovnjake v Massolombardo: Kaj takega nista pričevala. Pri nas sploh ima le malo kdo pravi pojem o umni in donosni sadje-

Breskvini nasadi na posestvu g. Sassi v Imoli.

reji. Sadjereja donaša v nekaterih krajih ravenske pokrajine toliko, da prekaša dohodek vsakdanje potrebe in da se blagostanje ljudstva očitno boljša.

O izletu samem ne bomo pisali obširnega poročila, ker nam prostor ne dopušča. Omenimo le, da se je izlet izvršil v najlepšem redu in v popolno zadovoljstvo izletnikov, ki jih je bilo iz naših krajev nad dvajset.

Od sadnih vrst, ki so vzbujale pravo občudovanje, so posebno breskvini nasadi, ki zavzemajo po nekod hektarje

Breskve, pomešane s trtami, na prostoru preč. g. Bartoletti.

in hektarje na obsegu in ki donašajo naravnost neverjetne množine pridelka; ponekod do 120 kg posamezen drevl. Leta 1913 se je v enem sadovnjaku na 300 drevesih nabralo 300 stotov breskev.

Toda, če pogledaš v ta sadovnjak, ne dobiš pod breskvami niti ene bilke, niti enega plevela, in če bi hotel plačati milijon zanj!

Izletniki so imeli tudi priliko opazovati, kako se breskve negujejo, obrezujejo, podpirajo in okopavajo. Nič manj truda ne posveča ravenski sadjar

svojim sadovnjakom, kakor naš vino-gradnik svojim trtam. In za to tudi taki uspehi. Ob priliki se še povrnemo na ta predmet in bomo skušali izluščiti iz izleta nekaj praktičnih nasvetov za naše sadjarje. Saj bo treba tudi pri naš začetni resno z umno sadjerejo. Objavljamo danes dve sliki breskvinih nasadov.

Poljedelstvo

— ip. —

ZVEPLENOKISLI AMONJAK.

Žveplenokisli amonjak (amonijev sulfat) je dušičnato gnojilo, ki se dobiva kot postranski proizvod v plinarnah in pri pripravljanju koksa iz premoga. Vsebuje 20 do 21% čistega dušika. Vendar pa ne morejo rastlinske korenine neposredno in takoj uporabiti dušika, ki pride z žveplenokislím amonjakom v zemljo. To se zgodi šele, ko bakteriji v zemlji spremenijo amonjak v dušikovo kislino, ki je v vodi raztopna in kot taka dostopna v prehrano rastlinam. V kakem času se spremeni amonjak v dušikovo kislino, je zlasti odvisno od zraka, viage, gorkote, apna in delovanja bakterijev v zemlji, katero smo pognojili z žveplenokislím amonjakom. V apneni, dobro prezračeni zemlji in ob toplem vremenu se amonjak hitreje spremeni v solitno kislino nego v težki, mrzli in mokri zemlji. Dokler ostane žveplenokisli amonjak v zemlji nespremenjen, ga zemlja trdno veže in ni se bati, da bi ga voda izlužila in potegnila v globokejšé zemeljske plasti. Ko pa se amonjak enkrat spremeni v dušikovo kislino, potem je že nevarno, da izluži voda pripravljeno dušikovo kislino v globokejšé zemeljske plasti, ako jo rastlinske korenine ne posrkajo v isti meri, kakor se je stvorila. Da pa se žveplenokisli amonjak lahko pretvori v dušikovo kislino, je potrebno, da se nahaja gotova množina apna v zemlji. Če zemlji primanjkuje apna, pride žveplenokisli amonjak šele potem do svojega pravega

in popolnega učinkovanja, ko pognojimo dotično zemljo z apnenimi gnojili (živo apno, lapor, pepel. Thomasova žindra z okrog 50% apna). Žveplenokislega amonjaka pa ne smemo mešati in trositi obenem z apnenimi gnojili in ne z gnojili, v katerih je apno, torej tudi ne s Thomasovo žindro. Ako bi kai takega storili, bi pregnalo apno mnogo amonjaka v zrak. Zato je treba vsa apnena in apno vsebujoča gnojila raztrositi in podorati kakih 14 dni pred gnojenjem z žveplenokislím amonjakom. Z drugimí gnojili, kakor s čilskim solitrom, superfosfatom in kalijevimi gnojili pa se žveplenokisli amonjak lahko meša in trosi. Da se pri gnojenju izognemo kolikor inogoče izhlapevanju amonjaka, ga je takoj po trosenju temeljito pomešati z zemljo na ta način, da ga dobro zagrebemo, pokopljemo, zabranamo ali zaorjemo. Izguba je manjša, ako žveplenokisli amonjak potrosimo obenem s superfosfatom.

Razun za močvirno se lahko rabi žveplenokisli amonjak za vsako zemljo, da je le v njej dovolj apna. V mokrih letih deluje žveplenokisli amonjak tudi v suhi peščeni zemlji. Rabi se lahko tudi v težki glinasti in ilovnati zemlji, zlasti ako z njim močno gnojimo, ker po njem ne napravi zemlja skorje ali skrlupa, kakor po gnojenju s čilskim solitrom. Najbolj učinkuje seveda na gorki, prezračeni, srednje vlažni in zvezni ter dovolj apnati zemlji.

Po učinkih je žveplenokisli amonjak skoraj enak čilskemu solitru. Zato pa ga lahko uporabljamo mesto čilskega soli-

tra. Ozimini lahko gnojimo z njim pred setvijo, ob setvi ali pa spomladi, ko začne setev gibati. Travnike je gnojiti z njim spomladi, kakor hitro dopušča vreme. Za pomladanske setve je pognojiti zemljo nekoliko pred setvijo (14 dni do 4 tedne prej težko zemljo in 8 do 14 dni prej lahko zemljo). Kakor za pomladanske setve, ga lahko uporabljamo z uspehom tudi za gnojenje strniščnih setev. Nadalje pomagamo z njim lahko tudi poznemu krompirju, turšici ob okopavanju, osipanju ali pletvi. Na hektar zemljišča lahko uporabimo do 200 kg žveplenokislega amonjaka.

Kmetijsko društvo v Gorici oddaja zajamčeni 20-21% žveplenokisli amonjak po 2,05 lir kg.

P. G.:

O SEMENU RDEČE DETELJE.

Ni vse eno, kakšno seme rabimo za setev. Vprašanje nastane, kakšno seme je boljše: iz plevih ali izluščeno.

Večina kmetovalcev misli, da če posejemo seme v plevih, bo to seme lažje prenašalo sušo. To je morda opravičeno, vendar ima tako seme druge slabe strani:

a) Če se rabi seme v plevih, ni možno izračunati, koliko semena naj se vzame, da ne bo setev ne prerodka, ne pregosta. Zato se pripeti lahko, da se zadobi, če se poseje 50 kg semena, mnogo slabši uspeh, kakor če se vzame mesto tega 30 kg semena drugega izvora. Dobrota semena zavisi namreč od načina dobave, pa tudi od popolnosti zoritve, to je za dobroto semena ni vseeno, v kakšnem stanu je bila detelja, ko se je seme smukalo, ali ko se je detelja za seme požela.

b) Semena v plevah ni možno sejati enakomerno; tako seme je lahko in pade po nekaterih mestih preveč na gosto, po drugih pa preveč na redko.

c) Pri neizluščenem semenu v plevah, se ne da ugotoviti, koliko semena je dobrega in koliko gluhega.

d) V pleve povitemu semenu je prav lahko primešati razna druga ničvredna travna semena.

In ravno to poslednje je, kar povzroči velike neprijetnosti onemu kmetovalcu, ki kupuje seme rdeče detelje od prekupcev, kajti v takem slučaju je kmetovalec primoran deteljišče preorati in znova obsejati. Dobe se tudi prekupci, ki zahtevajo ne le visokih cen za deteljno neophano ali neizluščeno seme, ampak tudi taki, ki del semena izluščijo, in prodajajo potem neizluščeno seme, z gluhih plevami pomešano, za dobro.

Iz tu navedenih vzrokov je najbolje, da se kupuje raje očiščeno ali ophano seme, kajti le če se nabavi takšno seme, potem je skoraj izključeno, da bi se kdo mogel oslepariti s puhlimi plevami ali pa z deteljnim semenom, kateremu je primešamo drugo ničvredno seme.

Mlado, zdravo seme rdeče detelje se spozna na enakomerni rumeni barvi. Ako je seme temnordeče, je gotovo staro. Kaljivost dobrega semena znaša nad 85, čistost pa lahko nad 95 odstotkov. Oluščenega semena zadostuje za vsak ha 25 kg ali za njivo 8 do 9 kg. Ako se hoče uporabiti neoluščeno seme, potem je treba vzeti za vsak ha 60 kg ali za njivo 20 kg. Dobro je, da se ne obsejemo njive hkratu z laško deteljo, marveč da se obsejemo razne njive v primernih presledkih, z razliko malih dni. V takem slučaju se ima potem skozi več časa neprezrelo laško deteljo za zeleno krmljenje. Seme laške detelje se seje kar načez z roko, ali bolje je, če se uporabi za to sejalni stroj, ker se precej semena prihrani. Posejana detelja naj se pobrana, da se seme na lahkem z zemljo zakrije.

NJIVSKI POLŽ IN STRUNE V KROMPIRJU.

V letošnjem mokrem letu delata ponekod na Vipavskem in v Gorah veliko škodo njivski polž in pa struna, to je ličinka poljske pokalice. Krompir je od teh dveh škodljivcev, posebno pa od njivskih polžev, preluknjan in izdolben v svoji notranjosti. Vsled te poškodbe začne krompir še gnjiti. Kjer sta se ta dva škodljivca pojavila, ne preostaja drugega, kakor da krompir čimprej iz-

kopljemo ga pustimo na to na njivi še toliko časa, da izlezejo polži iz njega, ako so v njem. Ko polži izlezejo, jih potrosimo s pepelom, s prahom živega apna ali s superfosfatom. Vsi polži in deloma tudi strune, ki jih zadene eno ali drugo omenjenih sredstev, poginejo. Da se polži zamorijo takoj, je velike gospodarske važnosti posebno tudi radi tega, ker se drugače močno zaplodijo in utegnejo škodovati zlasti ozimninam, ki jih navadno posejemo za krompirjem. Njivske

polže zelo pridno pobirajo tudi krt, jež, rovkve in zuželkojede ptice (pasteričica, škorec, večina ptic-pevk, vrane). Te uničijo mnogo teh škodljivcev posebno med oranjem. Priporočljivo je tudi, da pustiš med izkopavanjem napadanega krompirja in med oranjem na njivo tudi kokoši ali mlade race.

Krompir je treba zelo skrbno prebrati. Oni, ki je najbolj poškodovan, naj se čimprej porabi v domačem gospodinjstvu za krmljenje prasičev in slično.

Poročila

RAZPIS NAGRAD ZA IZBOLJŠANJE PLANINSKIH PAŠNIKOV.

Kr. komisija za upravo furlanske pokrajine razpisuje nagrade za izboljšanje planinskih pašnikov, za katere morejo tekmovati lastniki in zakupniki planin iz tolminskega, bovškega, idrijskega, ajdovskega in trbiškega sodnega okraja.

I. Izboljševanja planinskih pašnikov.

a) *Izboljšave na zemljiščih:* K tem prištevamo naprave v varstvo planinskih tal (pogozdovanje površin, ki so v nevarnosti, da se odtržejo, gradnja suhih zidov, da se prepreči razširjenje trganja drna in da se omogoči razvoj rastlin, naprava jarkov za odvajanje nadtalne vode), poprava dovodnih in drugih poti na planini ter naprava novih; trebljenje grmovja, škodljivih rastlin in kamenja; gradnja stanov, zavetišč za živino, pravih gnojišč, vodovodov, vodnjakov in napajališč.

b) *Izboljšave v obdelovanju:* Sem spada spravljanje, hranenje in pravilna uporaba na planini pridelanega gnoja; navadno in gnojilno namakanje.

c) *Izboljšave, ki se tičejo vodstva in uprave:* K tem prištevamo: uvedbo novih pašnih pogojev, ki služijo v to, da se uravna: 1. število glav živine, ki naj se dopusti na pašnik, upošteva pri tem njegovo rodovitnost; 2. morebitna pravila, po katerih se je ravnati na planini (uporaba gnoja, ohranitev pašnika, vzdrževanje stavb, poti, napajališč in vodnih zbiralnikov itd.); 3. varstveni ukrepi, ki stremijo za tem, da se ohrani živina zdrava in uredijo zdravstvene razmere na planini; 4. pravila za podelavanje mleka; 5. razmerje med lastnikom in užiivalci, kolikor se tiče raznih izboljšav na planini.

II. Izboljšave planšarstva.

Te le obstojajo: a) v strojih in orodju, ki se rabijo za izdelovanje masla in sira; b) v načinih vnovčevanja mlečnih izdelkov.

Gospodarski koledar

AVGUST.

Poljedelstvo: V tem mesecu se mlati žito, grah in drugo. Kdor ni že ob času žetve odbral najlepšega klasja za dobro semena, naj to stori ob mlatvi. Od-

brano najlepše klasje omlati posebej, očisti zrnje in shrani seme zase. Le od zdravega, zrelega, klenega, polnega in težkega zrnja je pričakovati tudi dober pridelek. Podobno kakor žitu, odbiraj tudi drugovrstna semena. Kdor ni še vse-

jal repe in ajde, naj se požuri, da ne bo nepozno. Za sajenje kapusa in drugih zeljnatih rastlin je sedaj zadnji čas. Za setev laške detelje ali inkarnatnice je najprimernejši čas mesec avgust. Letos se je ponekod močno pojavilo turščična snet ali črnivec. To snet spoznaš po debelih več ali manj črnih bulah, ki se napravijo na raznih turščičnih delih. Najbolj temeljito zatiraš turščično snet, ako po njej napadena stebela izruješ in sežgeš.

Živnoredja: Upoštevaj glede krmiljenja in oskrbe goveje živine in prasičev, vse za julij navedeno. O zelo vročem dnevnem času ne puščaj živine na paši. Ne vozi in ne delaj z vrežno živino v prehudi vročini. Močno vroče živali najaj šele potem, ko so se popolnoma shladile. Rudečica je po več krajih tudi letos že zahtevala svoje žrtve. Da obvaruješ prasiče pred to boleznijo, ne odlašaj s cepljenjem. To velja za vse kraje, posebno pa za one, kjer so že bili slučajni bolezn.

Čebelarstvo: Kdor ni peljal svojih čebel na gozdno, ali močvirnato pašo, mu bodo čebele v tem mesecu lenarile in trosile svojo zalogo. Če je po prvem iztresanju meda, medišče zonet nastavil in ako so čebele nanesele vanj kaj meda, ga bodo začele nositi v vališče. V krajih, kjer ni paše, se število čebel krči. Čebelar dobro stori, da odstrani medišče, če tega še ni storil. Če pusti medišče še nadalje v panju, se naselijo v nezasedene satnike molji in drugi škodljivci. V krajih, kjer je pričakovati paše na ajdi, žepku itd. je skrbeti, da se število čebel ohrani. Če imaš slabiča v čebelnjaku, pa ga misliš ojačiti, ali pa porabiti pozneje za pojačanje drugih družin, zmanjšaj mu žrelo, da ne bodo hodile vanj ose in sršeni. Če imaš kaj z medom opraviti, ne razstresaj ga, da ne privabiš roparic, ki so v tem času jako nadležne.

Vinogradništvo: Vsled letošnjega vlažnega vremena, je moral vinogradnik škropiti trte zelo pogosto. Zato se bo oddahnil, ko odloži za letos v tem mesecu škropilnico. Predno škropilnico

shranimo, jo dobro operemo in osušimo. Škropilnico je hraniti najbolje v kleti, če ni preveč vlažna. Hraniti jo v suhem prostoru ni pravilno, ker v močno suhem prostoru popokajo nje deli iz gumija. Grozdje začne sedaj zoreti; v vinogradu ni posebnega dela, razven pletja plevela. To se pa mora v tem mesecu izvršiti, ker pozneje ni priporočljivo delati v vinogradu, zlasti ne ob vlažnem vremenu. Kjer je opaziti na grozdih črva-kiseljaka, poškropite ga z 2% raztopnino tobačn. izvlečka v vodi. Nekateri vinogradniki privzdigujejo rozge in izstavljajo grozdje na solnce, češ, da bo boljše dozorelo. To delo ni potrebno, ker grozd ravno tako v senci dozori, kakor na solncu. Samo trtno listje mora biti izloženo solncu.

Sadjarstvo: Še je čas cepiti sadno drevje v oko. Kako se cepi, si doznal v prejšni številki tega lista. V avgustu dozori poletno sadje. Beri ga ob pravem času, previdno in skrbno, da ne poškoduješ drevja. Odpadlo in črvivo sadje pridno in večkrat pobiraj, da iz njega ne izlezejo molji, ki se podajo na drevo, da tam prezimijo. Na debel tek slame, v ta svitek se bodo zatekli molji, ki jih potem jeseni s svitkom vred sežgeš. Ako se je na breskvah, češnjah in češnjah pojavila smolika, okoplji okoli takih dreves in pognojji jim z apnom, ali z Thomasovo žlindro, ki vsebuje apno. Izteklo smolo obriši s cunjjo in rano operi s kisom (octom). Nato napravi čez rano par podolgstih zarez, globokih do lesu.

Kletarstvo: Velika vročina je zelo škodljiva vinu. Klet naj bo čez dan dobro zaprta, a v hladnih urah jo odpiraj, da se prezrači. V vino ne pozabi dati kakih 5 do 10 g kalcijum sulfita in morda tudi 40 do 100 g citronske kisline. Obe sredstvi sti odlični proti vsakemu kvarenju vina. Sedaj navadno ni veliko dela na polju; zato ima vinogradnik čas, da pripravi klet in posodo, ter potrebno opravilo za trgatve. Klet dobro pometemo in pobelimo, pokvarjeno posodo po-

pravimo. Če stiskalnica in grozdni mlin nista v popolnem redu, popravi ju! Splošno mora vsak pameten in skrben gospodar že v tem mesecu misliti na trgatve in pripraviti potrebno, da ne bo v zadnjem hipu letal od kovača do sodarja, če tudi letošnji pridelek ne bo prvovrsten.

Vrtnarstvo: Nadaljuj z deli meseca julija. Sej jesensko korenje, motovilec, zimsko spinačo, navadno solato. Proti koncu meseca lahko seješ zgodnjo zimsko zelje. Odberi za spinačo bolj zavetne lege in pripravi lehe tako, da bo proti jugu obrnjena stran lehe nekoliko nižja od severne strani. Pred setvijo pognojži zemljo dobro. Presaja se še vedno lah-

ko navadna solata, zimska endivija in zimska redkev. Za jesensko setev in saditev se priporočajo takšne vrste zgodnjega kapusa, ki dobro prenašajo zimo in ne gredo spomladaj tako v cvetje (zelje ekspres, zelje etampes, erfurtsko najzgodnejše zelje, holandsko zelje itd.). Vzgoji si za prihodnjo leto čebulice. Iz tega namena sej čebulno seme začetkom avgusta precej gosto v dobro zemljo. Zeleno odgrni, ji odstrani gornje korenine in zalij jo ob deževnem vremenu z gnojnico. Zatiraj gosenice na zeljnatih rastlinah in repi. Rastline pridno okopavaj, posebno če pritisne vročina in suša. Ne zabi seveda potem tudi na zadostno zalivanje.

Vprašanja in odgovori

Št. 55. — B. A. P. — Vi želite imeti pojasnil, kako bi končal neke živalice v svojem vodnjaku. Predno Vam moremo dati izčrpen odgovor, nam morate navesti sledeče podatke: ali je v vodnjaku izvorna voda ali deževnica s streh, ali je vodnjak pokrit ali odprt; ali rabite vodo le za kuho in živino ali tudi kot pitno. — Opozarjamo pa Vas že danes, da je težko navesti sredstvo, ki naj bi živalice končalo, ne da bi tudi vodo napravilo neužitno.

Št. 56. — F. S. P. pri K. — Vi pišete: Imam štiriletno kravo. Pred letom se je zmočila. Od takrat se ne debeli, koža ji je negibljiva, drugače je mlečna; imela je še potem tele in tudi rada je. Ali je ta bolezen volčič? Kako se zdravi?

Odgovor: Čitajte članek »Volčič« pod poglavjem »Živinoreja« na str. 168. pričujoče številke.

Št. 57. — Č. J. Š. — Vi pišete: Moja krava je na hitrem poginila. Nekateri pravijo, da za snetljajem, ki je nalezljiva bolezen. Opišite mi to bolezen in kako se zdravi.

Odgovor: Čitajte članek »Vranični prisad ali snetljaj« na strani 167. te številke Gospodarskega vestnika!

Št. 58. — T. A. P. — Vi pišete: Letos nisem nič kaj zadovoljen z uspehom prvega škropljenja po načinu 1% modre galice in 1¼% apna, kakor ste svetovali v Vašem listu. Par dni po škropljenju sem opazil na splošno osmojene vršičke trtnih mladik. Mislim, da je 1% na raztopina premočna za prvo škropljenje.

Odgovor: Osmoženim vršičkom ne bo ravno vzrok 1%na raztopina modre galice. Mogoče ste vzeli premalo ali nepopolnoma sveže gašeno apno, mogoče pa tudi, da so bili vršički že prej napadeni od strupene rose (peronosporé). — D.

Št. 59. — B. A. V. — Vi pišete: Ali je treba čilski soliter, ko je potrošen, posuti z zemljo ali ne?

Odgovor: Navadno ni treba čilškega solitra pokrivati, ker se hitro razkroji, posebno če je vreme vlažno ali se bliža dež. Le če se trosi soliter v suhem vremenu, ko solnce močno pripeka, je na mestu, da se soliter pokrije. Tako se prepreči, da ne izpuhti v zrak vsled premočnega učinka solčnih žarkov preveč snovi, ki so rastlini koristne.

Št. 60. — R. A. S. — Vi pišete: Imam mladega prasiča, ki je videti zdrav in

čvrst, se lepo redi, le v nogah je šibek, težko vstaja in s težavo hodi. Videti je, da ga noge bole. Kaj je vzrok tej hibi in kako naj to bolezen zdravim?

Odgovor: Vaš prasič trpi po našem mnenju na mehkostnosti ali kosto-lomnici. — Kako se ubranimo te bolezni, ki napada tudi druge domače živali? Skrbetj moramo za svetle, čiste, gorke in solčne staje. Menjajte krmo, ki ne sme biti preveč enolična. Prasiča držite na prostem, da rije po zemlji. Dajajte dnevno zjutraj na krmi prasiču po eno žličko klainega apna. (Jamčiti Vam moramo za pristnost klajnega apna, le ako ga kupite pri Kmetijskem društvu v Gorici.) Zvečer pa dajte na krmo eno žlico ribjega olja, kateremu je primešamo 0.3 gr fosforja. To slednje pustite pripraviti v lekarni. V to svrhu Vam je ži-

vinozdravniški recept na razpolago v našem uredništvu. — *ic.*

Št. 61. — R. P. B. — Vi pišete: Kako se morejo jajca dobro in dalj časa ohraniti sveža? Razen že v aprilovi številki opisanega načina, bi spoznala rada tudi še kaj drugega.

Odgovor: Najbolj razširjen in najcenejši način konserviranja je polaganje jajc v apneno vodo. Jajca pa se tudi dobro držijo, ako jih spravimo v zaboj ali kaj sličnega med sol (tudi živinsko sol). V zaboj potrosite na tla prvo plast soli denite potem eno vrsto jajc, potem zopet sol, in tako navrej, dokler ni posoda polna. Na vrhu pa naj bo zopet plast soli. Na ta način spravljena jajca hranite v suhem prostoru. Če bi jih držali na vlažnem kraju, bi sol vlekla vlažnost nase, in jajca bi se pokvarila.

Tržne cene

Tomaževa žlindra: — Povpraševanje po njej vedno narašča, tako da ni mogoče zadostiti zahtevam radi razmeroma majhnih zalog na splošno, radi nejasnosti položaja in vsled štrajka belgijskih kovinarjev. To in dejstvo, da je Francija prepovedala izvoz žlindre za mesec september in oktober, dvigata ceno blagu. Ako ne nastopijo spremembe, bo letos Tomaževa žlindra jako draga, krog 55 do 60 lir za 100 kg. Na sploh pa je položaj na svetovnem trgu jako nejasen.

Superfosfat. — Še vedno čakamo naznanila cen za žesensko uporabo. Beneški in livornski tovarnarji prodajajo začasno na podlagi lire 1,75 za odstotek. Radi negotovosti cene za Tomaževo žlindro se pričakuje porast cen superfosfatu. Naši poljedelci bodo prisiljeni uporabljati letos mesto žlindre superfosfat, ki bo vsekakor cenejši.

Čilski soliter. — Povpraševanje po njem polema. Zajamčenega je težko vdobiti; danes se uporablja mnogo žveplenokislega amonjaka, ki je izdatnejši in traja dve leti.

Žveplenokisl amonjak. — Povpraševanje za žesensko uporabo narašča. Kmetijsko društvo v Gorici ima v svoji zalogi žveplenokisl amonjak, po 205 lir za 100 kg. Blago je zajamčeno.

Modra galica. — Povpraševanje pojenja. Je tu pa tam se poslužujejo galice. Letos se je spet pokazalo, kako so naši kmetovalci lahko-miselni in neprevidni. Raje kupujejo slabo blago po nižjih cenah. Mnogo je vinogradov, ki jih je uničila strupena rosa, a mnogo je takih, ki so ožgani po slabi galici.

Žvenlo. — Ono znamke Albany, ventilirano najboljše vrste, 120 lir za 100 kg na drobno, na debelo po dogovoru.

Orehove tropine. — Tropine zmlete v vrečah po 100 kg se dobijo pri Kmetijskem društvu v Gorici po 165 lir za 100 kg. Na debelo cena po dogovoru. Naši kmetovalci se še niso popolnoma uverili, da so tropine najcenejša in najboljša krma živini. Povpraševanje po njih narašča.

Kmetijsko orodje. — Tudi tu se cena dviga, sicer še neznatno. Vinogradniki naj pravočasno izvršijo naročila kletarskega orodja, ker iskanje blaga, ko se je rabi, je zamudno in večkrat brezuspešno.

Vino. — Letošnja letina obeta slabo. Trtne bolezni so uničile mnoge nade vinogradnikov, trajno deževje je povspeševalo trtne bolezni. V nekaterih krajih so vinogradi popolnoma uničeni. Cena vinu je še precej stalna. Na splošno se sodi da bo cena boljša od lanske. Splošna letina po kakovosti in količini bo srednja, a v naših krajih slaba.

Med. — Letos je jako slab pridelek, sodi se, da je 1/4 lanskega. Cena na debelo najmanj 800 lir za 100 kg, na drobno 10 do 12 lir za kg.

Praščiči. — Cena slaba radi slabega povpraševanja in obilice blaga. Mladi pujski od 8 do 10 tednov 30 do 50 lir kos. Starejši po 4 do 5 lir za kg žive teže. Sploh je na trgu v Gorici v tem pogledu revščina, ako se ne oglasijo tuji kupci. Blaga je mnogo na razpolago.

Zamudni naročniki, poravnajte naročnino!

Goveja živina. — Cena pada radi slabega povpraševanja. Voli za delo so še predmet povpraševanja, a tudi ti le do gotove mere.

Otrobi. — Cena raste. Trst je skoro brez njih. Z novo žitno politiko naše države, ki je vse prej nego zaščitnica živinoreje, so se cene dvig-

nile. Domače in iz mlinov Stuchi v Benetkah, stanejo 129 lir za 100 kg franko tovarna, iz Jugoslavije krog 115 lir franko meja zacarinjene. Carina znaša 13.50 za 100 kg. Ne kaže drugega, kakor poseči po dobrih tropinah, ki so kot krma mnogo ceneja kakor otrobi.

Gospodarski drobiž

Uvoz semenskega krompirja v Italijo je dovoljen. Kdor bi hotel krompir uvoziti, mora zaprositi laboratorij za rastlinske bolezni v Milanu najkasneje do 31. avgusta 1925 za tozadevno uvozno dovoljenje, ki se izdaja le kmetijskim zakonito ustanovljenim organizacijam. To le na podlagi predhodnega ogleda zemlje, kjer za uvoz namenjeni krompir raste. Ta ogled izvrši zastopnik omenjenega laboratorija na stroške uvoznika.

Zakon o spuščevalnicah bikov je stopil že v veljavo. Glavna njegova določila so, da morajo biti 1) vsi biki, ki se rabijo v javnih spuščevalnicah, prej potrjeni, 2) tudi biki, namenjeni za zasebno rabo, morajo biti potrjeni, 3) nepotrjeni biki se morajo rezati (kastri-rati) in 5) prestopki se kaznujejo z globo od 500 do 2000 lir. Več bomo še poročali o tem važnem, četudi nekoliko strogem zakonskem ukrepu. Danes so si že vsi umni živinorejci na jasnem, da brez dobrih bikov je napredovanje živinoreje nemogoče.

Zadnji trg svilodov je pokazal, da bo treba resno misliti na ustanovitev združenih sušilnic. Le tako pride naš svilorejec v resnici do popolnega zaslužka. Sušilnice prodajajo letos svilode po 40 L za kg in še dražje.

Razstava goveje živine v Idriji, ki bi naj se vršila v letošnji jeseni, odpade, radi ogromnih škod, ki so jih napravile živinorejcem zadnja neurja. Bo pa prihodnje leto boljše.

Dohodki iz tujkega prometa v naši državi so znašali v letu 1923 okrog dve in pol milijarde lir, v letu 1924 pa nad tri milijarde. Za letos se pričakuje še večji dotok tujcev. Nemci pravijo, da

morejo sedaj vsled padca lire pri nas izborna živeti s 130 do 150 svojih mark štiri tedne.

Zrebanje beneških obveznic se bo vršilo po sedanjih navodilih v teku meseca avgusta.

GOSPODARSTVENE KNJIGE:

Uvod v perotninarstvo se imenuje knjiga, ki jo je sestavil A. Slivnik in založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Knjiga je na polju našega kmetijskega slovstva prva te vrste. Sestavljena je skrbno in marljivo in opremljena z raznimi slikami, posebno pa s slikami različnih kokošnjih pasem. Vsebina knjige (274 strani) je razdeljena v tri dele. V prvem delu (194 strani) obravnava pisatelj splošne nauke o perotninarstvu in obširno vse, kar se tiče kokošjereje, v drugem delu (46 strani) obravnava druge domače ptice in v tretjem (24 strani) pa kurje bolezni. Vsa vsebina je primerno razvrščena in prepletana z lepimi nauki in navodili ter praktičnimi nasveti, ki jih podaja pisatelj tudi iz lastnih izkušenj, ker se je sam pečal nad 10 let s perotninarstvom. Vsi, ki se zanimajo za perotnino in se hočejo z njo uspešno baviti, naj sežejo po tej strokovni knjigi. Psebnopriporočamo, da si jo nabavi vsaka gospodinja, kateri je navadno izročena vsa skrb za perotnino. V njej bo vsaka našla dragocen in poljuden pouk, kako priti in doseči pred vsem, bolj dobičkanosno rejo kokoši, pa tudi drugih domačih ptic. — Cena nevezani knjigi je 44 Din., v platno vezani pa 56 Din. Dobi se tudi v Narodni knjigarni v Gorici.